

Harimatuse mõrud viljad tõid riiu eestlaste õue peale

Juba kaks kuud on Eesti põletavaim probleem Tõnismäe mälestussammas Teises maailmasõjas võitjate poolle lüüasaamine. Kired presidentivahetuste ümber pidid ajutiselt taanduma ja isegi lüüasaamine Eurovisioonil kõitis meeli vaid paar päeva.

Koguni peaminister lisis õli tulles sõnavõtuga pronksmehe kui eestlaste väärikust solvava okupatsioonisümboli kõrvaldamise/teisaldamise vajadusest. See pole enam dissidentide-vabadusvõitlejate rüüskamine, vaid lausa nõuab mõistete selgeks rääkimist ja ajaloo meelde tuletamist. Tundub küll, et ainult ajaloo ümber meil ju tants käibki, aga tegelikult oleme oma ajaloo taandanud kunstmütoloogiks, millesse paljud kirglikult usuvad, sama kirglikult fakte eirates.

Okupatsioonist

Huvitav, et just nüüd, mil asja ilmus akadeemilise Eesti ajaloo VI köide meie kõigi juhtivate ajaloolaste osavõtul, on hakatud kütma nn okupatsioonihüsteeriat, eitades selles teoses kirjapandut. 450-leheküljelises raamatus on perioodile 1944-1991 pühendatud kolmandik, üldpealkirjaga "Annekteeritud Eesti", ja sõna okupatsioon ei kasutata kordagi, sest see pole juriidiliselt õige. Mitte ükski rahvusvaheline kohus ei tunnista Eesti vägivaldset okupeerimist 1940. või 1944. aastal, vaid kasutaks meie parteipoliitikute viimaste aastate lemmikväljendit "juriidiliselt oli kõik korrektne".

Kui te oleteanud allkirja oma vara võõrandamise dokumendile, on tehing juriidiliselt kehtiv, ning te võite ju väita, et teid sunniti või peteti, aga omast olete ilma, nagu me viimastel aastatel pidevalt näeme.

Eesti võeti Nõukogude Liitu 1938. aasta valimisreeduse alusel valitud Riigivolikogu "palvel" ja president Pätsi "õnnistusel".

Mari-Ann Kelam on rääkinud sellest, et Ameerikas Eesti

Malle Salupere

Eesti vasakpartei

vabastamise eest võideldes kasutati sõna okupatsioon, sest ameeriklastele oluks keeruline olukorda selgitada. Rahvusvahelisele ajaloo mittetundmisele mängitakse praegugi, tehes niimoodi karuteene oma rahvale ja eriti noortele.

USA president Bush kinnitas eelmise aasta Moskva võidupüha visiidi eelsel kohtumisel Baltimaade presidentidega Riias, et "Jalta kokkulepe jätkas Müncheneri sobingu ja Molotovi-Ribbentropi pakti ebaõiglast joont".

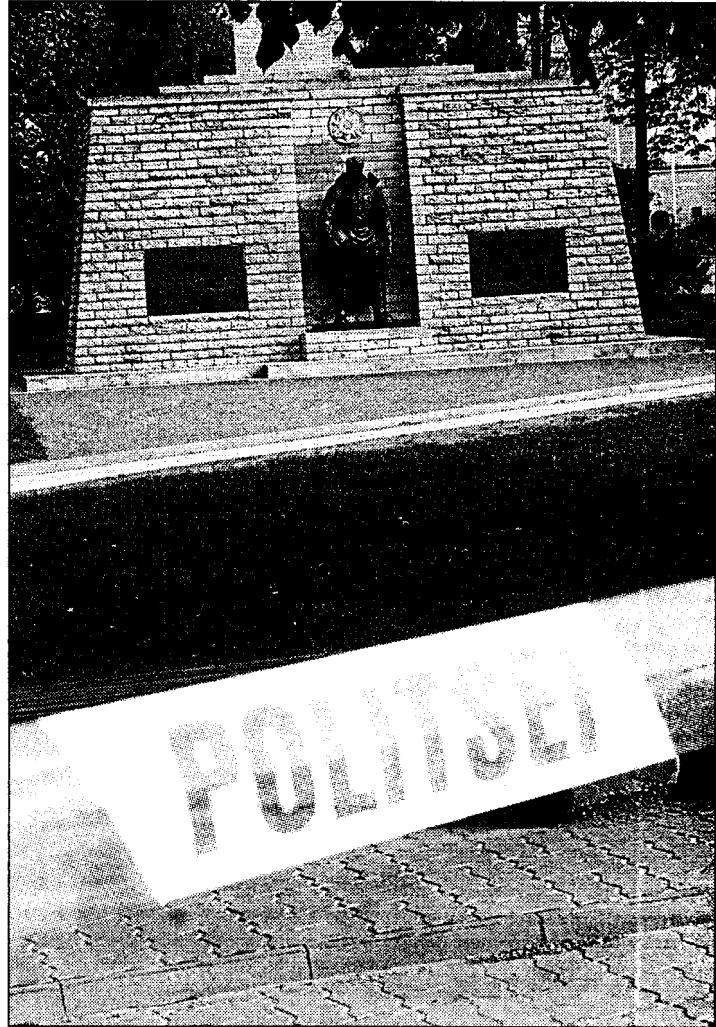
Sellega tunnistati, et Eesti Vabariigi 50 aastat kestnud inkorporatsioon Nõukogude Liitu ei põhinenud vaid Stalini-Hitleri salalepingul, vaid see fikseeriti USA presidendi Roosevelti, Suurbritannia peaministri Churchilli ja Nõukogude Liidu liidri Stalini kokkuleppega.

Viimane aeg on revideerida Eestis kinnistunud arusaama, nagu tuleneks Eesti liitmine Nõukogude Liiduga ainuüksi MRPst, mitte samavõrdset sellele eelnenud Müncheneri sobingust ja järgnevatest Teherani Jalta ning Potsdami salalepetest mõjusfääride jagamiseks.

Need kokkulepped riivasid vähemalt poolte Euroopa rahvaste ja riikide suveräänsust ning piire, ja sõja lõppedes tingisid mitme miljoni sakslase julma deporteerimise Tšehhi, Ungari ja Poola piiridest.

Nimetatud lepetele tugineb kogu sõjajärgne poliitika, eelkõige kõigi Euroopa riikide osalusel sõlmitud Helsingi lepped sõjajärgsete piiride puutumatuks.

Balti riigid osutusid kogu aeg pigem tühiseks peenrahaks suurte panustega mängus, aga just seepärast on ka tänapäeval

võimalik selle peenrahaga suurte huvide jõukatsumisi üles kütta - kui ei õnnestu, pole ju midagi kaotatud ...

Leinav sõdur

Siin oleme jälle unustanud, et see rajatis püstitati 1947. aastal kui peaaegu kõigis maailma pealinnades olemasolev mälestusmärk Tundmatule Sõdurile, koos igavese tulega selle juures. Pole mingit vajadust ega ka reaalselt võimalust välja selgitada, kelle konkreetset säilmed, ja kas üldse, on sinna maetud.

Manivald Kesamaa on kirjutanud.

Eesti mehe häll on väike; Tema surnuaed on suur.

Lätlased suutsid säilitada nii oma Vabadussamba kui ka Vabadussõjas langenute mälestusmärgi kalmistul ja mõtestada selle ümber kõigi hukkunute mälestusmärgiks, nagu tegi kindral Franco, kuulutades äär-

miselt verise ja vihase Hispaania kodusõja lõppedes välja üleüldise leppimise ja püstitades kõigile langenuile hiigelmälestusmärgi.

Meie sambaid ei hävitanud mingid venelased, vaid ikka üleüldlikud eestlased, kes alati olid ka küüditamise eesotsas. Katsume mõelda nii globaalselt kui ka lokaalselt. Venelasi söimata võiks meelde tuletada, et iga kümnes nn venekeelne on kas ukrainlane, valgevenelane või muu meie kaitsealuse rahvuse esindaja. Ja kuidas peab okupandi nimetust seedima meie ajakirjanike kasvataja ning sõdametunnistus Juhana Peegel?

Kui Tõnismäel midagi ette võetakse, saame küll Euroopas kuulsaks, Vene propaganda kaasabitagi, sest see oleks just liitlasvägede ohvrite mõnitamine. Lõpetame selle hüsteeria ja kitsastes parteihüvides inimeste harimatusele panustamise!

"Meie sambaid ei hävitanud mingid venelased, vaid ikka üleüldlikud eestlased, kes alati olid ka küüditamise eesotsas."

Malle Salupere